

FÓRUM ŽIVOTA

O OCHRANE ŽIVOTA A ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI

NÁSILIE PLODÍ NÁSILIE

ROČNÍK 15, ČÍSLO 2/2018

WWW.FORUMZIVOTA.SK

 fórum života

OBSAH

04

**SVIEČKA ZA
NENARODENÝCH OPÄŤ
HORÍ**

05

**NÁSILIE VERZUS
ISTANBULSKÝ DOHOVOR**

06

**CHCELA SOM LÍDRA
ZA MANŽELA**

13

**S PSYCHOLÓGOM O NÁSILÍ
NA MUŽOCH**

24

**ETIKA V ESTETICKEJ
CHIRURGII**

29

KINOFILMÁRIUM

SLOVO

Anny Verešovej,
členky predsedníctva
Fóra života

V poslednom čase som viackrát dostala otázky, ako je to na Slovensku ohľadom riešenia násillia na ženách a spolupráce v tejto téme. Pri takýchto otázkach si vždy spomeniem na stretnutie za okrúhlym stolom v roku 2014, ktoré sa konalo v rámci *Programu Domáce a rodovo podmienené násillie*. Vyzvala som tam vtedy zástupkyne ženských organizácií z celého Slovenska, aby sme pri informovaní a scitlivovaní verejnosti hovorili všeobecne o násillí v rodinách alebo o domácom násillí. Zdôraznila som dôležitosť vyváženého a vedecky neutrálneho pohľadu na domáce násillie a tiež potrebu zapojiť všetky organizácie, aj kresťanské, do tohto zápasu. Vyzývala som na spoluprácu a na intenzívnu informovanosť verejnosti,

spoločenstiev, komunit... V zápise stretnutia však nakoniec ostalo, že i keď „zaznela požiadavka na rodovo neutrálny prístup v problematike násillia na ženách, treba zachovať rodový kontext násillia ako primárne východisko pre prácu v tejto oblasti“. U prítomných účastníkov (drvivej väčšiny žien) som cítila akýsi strach, obavy, ale aj hnev. V diskusiách zostávame väčšmi v rovine emočnej a názorovej ako vecnej. Tento postoj však téme násillia na ženách skôr škodí než pomáha. Násillie na ženách nemožno bagatelizovať. Z 20-ročnej praxe s týranými ženami a deťmi viem, ako tieto obeť trpia. Áno, ženy s deťmi, spolu so starými a chorými ľuďmi, patria medzi zvlášť zraniteľné osoby. Ak budeme diskutovať vo vecnej rovine, musíme hovoriť aj o rodovo podmienenom násillí, ale potom musíme hovoriť aj o násillí na mužoch. A následne sa nemôžeme vyhnúť diskusiám o násillí na ženách v súvislosti s nútenými interrupciami, s obchodovaním so ženami, ale aj s tzv. prenajímaním materníc. Iba poctivá diskusia a spoločný postup posunie v našej spoločnosti tému násillia na ženách k skutočnej ochrane a podpore týchto obetí. Teraz, žiaľ, musím skonštatovať, že prešľapujeme na mieste. Potrebné, priam nutné je začať hovoriť korektne a slušne aj o citlivých a ťažkých témach. Ako predsedníčka Výboru NR SR pre ľudské práva a národnosťné menšiny chcem takýto priestor vytvoriť prostredníctvom organizovania vedeckých konferencií, ale aj zriadením odborných komisii pri výbore. O pripravovaných podujatiach vás budem včas informovať.

DO KAMPANE SVIEČKY SA MÔŽU ZAPOJIŤ AJ NEVERIACI

Anna Siekelová,
koordinátorka kampaní FŽ

November je už tradične časom, keď si spomíname na svojich drahých, ktorí nás opustili. Ich život na tejto zemi sa už skončil. Pripomíname si ich pamiatku na cintorínoch, kde na ich hroboch zapalujeme sviečku či prinesieme kvety. Sú medzi nimi aj takí, ktorým nebolo dopriate narodiť sa a ich život nemohol pokračovať tu na zemi. Nemajú teda hroby, ale majú miesto v srdci matiek, lebo pod ich srdcom žili niekoľko týždňov či mesiacov. Vedeli by nám o tom veľa povedať ženy, ktoré o takéto deti prišli. Ich strata sa dotýka nielen matiek, ale aj otcov, súrodencov či starých rodičov. V spoločnosti sa hovorí o potratoch, a to najviac o tých, ktoré sa udiali umelo. Avšak v tejto dobe najviac nenarodených detí zomiera spontánnym potratom. Dnes je už možné takéto deti pochovať, ale ešte pred pár rokmi to tak nebolo. Aj preto vznikla iniciatíva pamätníkov nenarodeným, ktoré vznikli na viacerých miestach Slovenska. K 2. novembru prebieha kampaň Sviečka za nenarodené deti. Je to príležitosť osobitne pamätať

na všetky nenarodené deti, ale aj na tých, ktorých sa ich strata nejakým spôsobom dotkla. Mamička štyroch detí mi povedala: „Máme dve narodené deti a dve nám zomreli predtým, ako sa narodili. Počas novembra doma horia dve sviečky, s našimi dcérami hovoríme o tom, že majú súrodencov a že my máme okrem nich ešte dve detičky, ktoré sú vo večnosti, kde, verím, sa všetci stretneme.“ Počas kampane sa chceme spojiť v modlitbe, pričom ďakujeme za život, prosíme, aby všetky počaté deti mali šancu narodiť sa a tiež odprosujeme za tých, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričínili o smrť nenarodených. Takto sa spojíme v modlitbe pri Večeroch milosrdenstva, ktoré sa tento rok konajú v Žiline, v Prešove, v Partizánskom a v Leviciach. Pozývame všetkých, ktorí sa chcú zapojiť a ďakovať, prosiť a odprosovať za hriechy národa proti životu. Spomienka na nenarodené deti však nie je viazaná na vierovyznanie. Stratu dieťatka prežíva matka či otec rovnako, či je veriaci, či neveriaci. Ide len o to, ako sa so stratou vyrovnáva, a tu môže pomôcť aj kampaň Sviečka za nenarodené deti. Je to čas, keď si uvedomujeme krehkosť ľudského života a tiež to, že deti, ktoré sa ešte nenarodili, sa nemajú ako brániť. Kampaň, ktorá vyvrcholí 2. novembra, je okrem spomienky aj príležitosťou pre každého z nás urobiť niečo v prospech ochrany života - napríklad dobrovoľníckou pomocou, alebo príspevím do verejnej zbierky, ktorá sa pri tejto príležitosti koná aj tento rok. Viac o možnostiach podpory nájdete na stránke www.sviecka.forumzivota.sk.

NÁSILIE VERZUS ISTANBULSKÝ DOHOVOR

Zvelebovaný, alebo zatracovaný. Dokument, ktorý je kameňom sváru nielen na Slovensku, ale i v okolitých krajinách, ktoré stoja pred jeho ratifikáciou.

Mária Raučinová

Keď som ho vo Výbore pre rodovú rovnosť prvý raz analyzovala, vedela som, že nezainteresovaný čitateľ v ňom nemôže vidieť riziká. Bolo to v období, keď sme na Slovensku začali upozorňovať na obsah slova „rod“. Posun od všeobecne chápaného rozlíšenia mužskej a ženskej osoby až po osoby s opačným či nejasným vnímaním svojho pohlavia. Dokument nedáva záruky, že sa pod jeho hlavičkou nebudú vnášať vedecky neoverené genderové teórie do spoločnosti. Samozrejme, boli sme vysmíati, že vytvárame konšpirácie a paniku a že nám nejde o riešenie násillia na ženách. Mohli sme donekonečna opakovať, že to tak nie je, v médiách a na verejných fórach sme sa stali „zástancami stereotypov“. Dnes, keď po šiestich rokoch vidíme, akým nedemokratickým postupom sa genderová agenda šíri, sa potvrdzuje, že cieľom dohovoru nebolo odstrániť násillie, ale prinútiť štáty

mať „jediný správny“ pohľad na jeho pôvod i na chápanie ľudskej sexuality. Samotná eurokomisárka Věra Jourová otvorene vyhlásila, že dohovor sa týka aj iných rodových identít. Nie je teda pravda, že sa týka iba násillia na ženách. Dokument sa odvtedy stal i politickou kartou, i nástrojom na upevnenie autoritárstva mužov, a to pod rúškom boja proti ideologickému feminizmu. Ten si však žiada poctivejšiu analýzu než paušálne odsúdenie. Fakty hovoria, že v partnerstve sa deje viac násillia na ženách. Ženy sú zrejme citlivejšie na hrubé zaobchádzanie, i na fyzické útoky. Vzdelaná, informovaná žena nepovažuje za správne za každú cenu sa podriaďiť mužovi, schvalovať jeho hrubosť v mene pokoja a „vzájomnej lásky“. Dnes už ženy odkrývajú, čo sa deje za oponou ich domácností. Transparentnosť preniká aj do partnerských vzťahov. Našou povinnosťou je nenechávať ich napospas. Istanbulský dohovor aj s jeho ideologickým podtónom nemôže byť dôvodom, aby sme sa vzdali riešiť násillie v rodinách. Ak teda odmietame Istanbulský dohovor, mali by sme druhým dychom jasne povedať, že sa musíme poctivo venovať pomoci obetiam, chrániť dôstojnosť žien, mužov aj detí. Kritizovať ideológiu a feminizmus je jedna vec, skutočne podať ruku volajúcim je druhá.

**„DOKUMENT SA ODVTEDY
STAL I POLITICKOU
KARTOU, I NÁSTROJOM NA
UPEVNIENIE AUTORITÁRSTVA
MUŽOV...“**

PÁČILO SA MI MAŤ LÍDRA ZA MANŽELA

Prinášame vám svedectvo ženy, ktorá zažila vo sviatostnom manželstve násilie. Jej totožnosť je chránená redakciou. Pochopiteľne, nie sme kompetentní posúdiť, do akej miery je ktorý z partnerov vinný. Týmto rozhovorom chceme skôr podať pohľad znútra, ako je možné, že navonok vyzerá partnerstvo tak dokonale, zatiaľ čo...

Mária Raučinová

Môžete prezradiť, s akým druhom partnerského násillia ste mali skúsenosť?

Ako vidíte, som dosť urastená, cvičila som aj džudo, vedela by som sa teda fyzicky obrániť. Šlo teda spočiatku o jemný druh manipulácie, čo prerástlo do psychického a ekonomického týrania. Chcela som z toho uniknúť, no nechcel ma pustiť. Usmieval sa mi do tváre, a pritom mi záluadne ubližoval. Tvrdil, že mi pomáha, lebo nie som psychicky v poriadku. Keď sa pridalo fyzické násilie, chcela som

odísť za každú cenu. Ohrozoval deti. Povedal mi však, že ak sa s ním budem chcieť rozvieť, zničí ma. Riešila to aj polícia, nakoniec ale žiadnych svedkov ani nepredvolali. Pri rozvode sudkyňa pripojila trestný spis do civilného konania, čím sa uzavrelo stíhanie a tým ma aj s deťmi ohrozila. Manžel sa tak dostal k môjmu znaleckému posudku z polície skôr ako ja a mohol svoju zlosť mieriť proti mne presnejšie. Sudkyňa ma nepripustila k slovu a dala za pravdu jemu. Tváril sa totiž príjemne, sklúčene, zaplakal a robil obeť zo seba. Po niekoľkých rokoch si sudkyňa svoju chybu uvedomila a nakoniec v rozsudku uviedla, že ide o sofistikovaný druh týrania a že nie som psychicky chorá, ako tvrdil manžel. Znova to teda rieši polícia.

Nie som kompetentná posúdiť mieru viny. Len dúfam, že váš prípad môže niekomu pomôcť.

Snažím sa pozerat' na veci z nadhľadu. Mám za sebou 5 znaleckých posudkov. Všetky boli pre mňa povzbudivé okrem jedného. Ten bol vraj od bývalého eštebáka, ktorý v minulosti prenasledoval „nepohodlných“. My máme v rodine politického väzňa, kňaza, ktorý na svojej fare ukryl prenasledovaných biskupov a tým sa podarilo ujsť za hranice. Odsúdili ho vo vykonštruovanom procese. Tento znalec mi veľmi poškodil. Súd mi chcel vtedy odobrať deti. Jeho posudok však nakoniec vyhlásili za „klinický nezmysel“.

Hovoríte o kňazovi vo vašej rodine, ste teda veriaca? S manželom ste boli zajedno v otázkach viery?

*KEBY MOJE TRÁPENIE ASPOŇ NIEKOMU POMOHOLO,
POVEDALA BY SOM SI, ŽE TO MALO ZMYSEL.*

www.pexels.com

Ja som si myslela, že áno. Pre mňa to totiž bolo alfou a omegou. Vieru vnímam ako súčasť svojej DNA. Nemám rada škatulkovanie. Snažím sa neodsudzovať, prijímať, no aj rozlišovať a viesť náboženský tradicionalizmus k živej viere. Tu vidím aj svoju úlohu. Keby moje trápenie aspoň niekomu pomohlo, povedala by som si, že to malo zmysel.

Ako dlho ste sa s manželom poznali?

Krátko. Do roka sme sa zosobášili. On bol veľký fešák s charizmou. Pri modlitbe plakal a to ma presvedčilo. Raz prišiel na našu akciu. Mali sme tam mládežníkov, modlili sme sa, chceli sme im ukázať iný spôsob života, bez alkoholu a neviazanej zábavy. Zavolala ho tam naša spoločná kamarátka, ktorej sa zdalo, že by sme si rozumeli. Prišiel veľmi sebavedome.

Zozadu rovno k pódiu, všetci si mysleli, že sa dlho poznáme. Vlastne tam ale nepoznal nikoho okrem tej kamarátky. Bolo to mäťúce pre všetkých.

Potom ste nadviazali vzťah?

Dochádzal za mnou z iného mesta. Dva mesiace po zoznámení mi kúpil a nechal priviezť mrazničku, keďže sa mi pokazila. Krátko na to mi ukázal škrabanec na aute, vraj sa skoro zabil, keď ťušchol o zvodidlá. Znalec neskôr povedal, že klamal, lebo ak by pri 130-tke ťušchol o zvodidlá, dopadlo by to inak. Bolo to citové vydieranie, strach a zodpovednosť za jeho život a záväzok kvôli mrazničke. Súhlasila som, že môže občas prespať u mňa. Takto sa ku mne nastáhoval a citovo si ma zaviazal. Ja som však už vtedy začala pociťovať

diametrálne rozdielny svet medzi nami. Raz sa pri modlitbe snažil byť jemný a citlivý, inokedy z neho šiel strašný chlad a tvrdosť. Zo znaleckých posudkov vysvitlo, že trpí anetickým syndrómom (neschopnosť nadviazať normálne citové vzťahy, nedostatok empatie aj súcitu, emočná plochosť a bezohľadnosť). Vyrastal totiž bez matky. V rodine boli štyri deti a matka od nich odišla. Vychovával ich otec. Je to zložitý prípad. Ona sa stavala do úlohy týranej obete, no keď sa so mnou súdila o deti, znalcovi povedala, že manžel ju neudrel ani netýral.

Vráťme sa k uzavretiu vášho manželstva. Bolo to slobodné rozhodnutie?

No veď práve... Čakala som dieťaťko. Mala som viaceré vzťahy, ale čistotu (sex) som vnímala ako veľký dar patriaci do manželstva. Pôvodne som si chcela dokončiť školu a potom až uvažovať o rodine. Manžel tvrdil, že bol na teste pohyblivosti spermií a že bude možno neplodný. Na narodeniny mi zorganizoval veľkú party. Bol skvelý hosťiteľ. Asi chcel, aby mi ho moji priatelia odobrili. Tí však netušili, že sa potrebujem s nimi poradiť. V duchu som si nahovárala, že ho mám rada, že to bude asi ono. Bol vodcovský typ a to sa mi páčilo. Keď som ostala tehotná, kaplán z našej farnosti nás povzbudzoval do sobáša. Čakala som skôr, že povie: „Pozor, dobre si uvedomte, do čoho idete.“ Ale kaplán veril tomu, že to bude dobré. Povedala som si teda, že urobím všetko pre to, aby malo dieťaťko peknú rodinu.

Myslíte si, že si vás vzal len kvôli dieťaťu?

To som sa nikdy nedozvedela. Tvrdil, že tak či tak si ma chcel vziať. Predtým než ma spoznal, choval kozy a dával im ženské mená, dokonca mená svojich sestier. Jednu kozu aj vyfintil mašľou sestre na svadbu. Jedného dňa ich vlastnoručne zabil na mäso. Keď som sa pýtala prečo, zahováral. Nepáčilo sa mi to. Vravel, že si tým potvrdil mužnosť, lebo si neveril. Psychológovia spozorneli, keď som im to neskôr vravela.

Kedy ste intenzívne začali pociťovať, že niečo nie je v poriadku?

Paradoxne ešte pred svadbou. Mal potvrdiť termín sobáša u pána farára. Boli sme tam prví, no on mi dva týždne predtým povedal, že termín nepotvrdil a pred nami sú tri ďalšie sobáše. Vtedy som si povedala, že ja takého nezodpovedného muža nechcem. Neskôr v manželstve som zažila ďalšiu školu pokory. Prestahovala som sa za ním do malého mesta, kde si našiel prácu. Vraj chce podporiť región. Páčila sa mi tá myšlienka. Zobrala som to ako službu, vykašľala som sa na školu a presťahovala sa za ním aj s dieťaťkom. Povedala som si, že to obetujem Pánovi. Slúbil, že bude chodiť domov skoro, no chodil veľmi neskoro. Začal mi robiť čudné veci. Našla som si prerezanú gumu na práčke, zmenené čísla v telefóne. No on ma len počúval a ponúkal mi pomoc. Dával mi pociťiť, že niečo so mnou nie je v poriadku. Neskôr som zistila, že mama má zablokované moje číslo v mobile. Keď sa to prevalilo, zvaloval vinu na otca.

Robil vám teda napriek?

Áno, ale vyzeralo to naoko veľmi pekne. Raz ma poslal do wellness. Len chvíľu som bola v bazéne, keď prišla recepcná, že manžel už niekoľkokrát volal, že mám ísť domov, že deti doma plačú a že sa mi nevie dovoliť. Chytil ma riadny stres. Keď som prišla domov, deti boli v poriadku. Takto mi ubližoval, hoci naoko to vyzeralo, že mi slúži. Druhí o tom netušili.

Ako ste znášali materskú? Mali ste dieťa za dieťaťom.

Chcela som ísť medzitým do práce. V Bratislave na mňa čakali klienti. Manžel mi navrhol, aby som si prenajala kanceláriu v tom malom meste. Ale nikdy k tomu nedošlo. Vždy ma nejako zneistil. Niečo mi vyviedol a ja som začala o sebe pochybovať, či som normálna. Nakoniec sme sa vrátili do Bratislavy. Kúpili sme druhý byt, keďže tvrdil, že si to môže dovoliť. No popri tom zadlžil rodičovský dom, s čím som nesúhlasila ja ani jeho otec. Nedal si to však vyhovoriť. Neskôr som začala tušiť, že niekoho má. Keď som mu raz volala, bol veľmi zaskočený a napísal mi: „A ty si doma? Ty nie si na kurze?“ Tiež spomenul kaplána, ktorý nás sobášil, či si pamätám, ako nám povedal, že keby sme niekoho mali, tak to nemáme tomu druhému povedať.

Vy sa s tým pohľadom stotožňujete?

Nie, ale vzala som to športovo. Lenže on robil zo mňa hlúpu. „O čom to hovoríš? Ty si domýšľaš, vidíš veci, ktoré neexistujú.“ Zase sa mi pritom diali čudné veci. Zmizol mi tablet, mobil som našla v jeho taške. Puzdro na šošovky večer nebolo

na svojom mieste, no ráno bolo späť. Chcel ma pravidelne zmiastať. Navonok si pritom všetci mysleli, aký sme úžasný pár. O to ťažšie sa mi dokazovalo, čo sa u nás skutočne deje. Po tých šošovkách ma posielal na psychiatriu. A ja som si začala myslieť, že som sa už naozaj zbláznila. Tak som sa svojou lekárkou nechala fakt poslať k psychiatričke. Keď som jej povedala, čo prežívam, tak mi tvrdo naložila – že žena v 21. storočí a nevieť si poradiť? No ja som naďalej hľadala brvno vo vlastnom oku. Po tisíci raz. Keď som si raz zasa čítala z knihy prísloví o tom, aká má byť manželka, odrazu ma premkol verš: „Srdce manžela jej dôveruje.“ A ja som si vtedy uvedomila, že na tomto to všetko padá. Ja môžem robiť naozaj čokoľvek, a srdce môjho manžela mi aj tak nedôveruje. Čím viac som sa modlíla, tým viac som cítila, že ma Boh z toho volá von. To málokto pochopí. Mnohí ma tlačili do pozície, že musím ešte viac slúžiť.

Zažili ste aj fyzické násillie?

Opakovane, ale až neskôr. No šlo to nebadane, najprv naštrbil moju dôveru v seba. Robil mi rôzne záludnosti a potom mi ponúkal pomoc. Zahmlieval mi skutočnosť pred očami. V angličtine máme na to pojem „gaslighting“. Je to forma psychologickkej manipulácie, kde útočník cieľene sponchybňuje úsudok cieľovej osoby, jej schopnosť vnímať realitu a pamätať si udalosti. Na Slovensku tento termín nie je rozšírený, ako som zistila. Tento termín vychádza z filmu Gaslight (Plynové lampy), kde mladú ženu privádza k šialenosti vlastný manžel tým, že dupoce na pójde, skrýva rôzne veci a obviňuje ju z toho, že ich kradne a schováva ona. V

kritických situáciách stiahne plyn, aby bolo v dome menej svetla a aby sa žena ešte viac bála a pochybovala o sebe. Potom sa pýta, prečo je taká rozrušená. Tieto informácie ma zachránili. Akoby hovorili o tom, čo sa dialo mne. Keď sa naozaj pridali aj fyzické ataky, vrchol bol, keď tvrdil, že sa ani tie nestali.

Ľudia z vášho spoločenstva si nič nevšimli?

Práveže ho poznali a už boli infiltrovaní tým, ako vystupoval na modlitbách, a nemohli pochopiť, že by dokázal tak ubližovať. V kritickej chvíli mi vlastne pomohli neveriaci. Nakoniec sa ma niektorí pred súdom písomne zastali. Postupne sa to všetko vyskladalo a aj samotný súd, ktorý pôvodne zmaril trestné stíhanie za týranie, vydal rozsudok, že ide o sofistickované týranie. A sudkyňa, ktorá na mňa najskôr kričala a ponižovala ma, bola na poslednom pojednávaní ako vymenená. Uvažovala som nad tým, prečo neberieme znaky týrania vážne. Uvedomila som si, že táto krajina trpí ťažkým syndrómom týrania občanov štátom, kde ubližovať druhému sa stalo takým samozrejším, že žiadať pomoc pre nejaké týrané ženy vyznieva smiešne. Kto vytrhne túto krajinu z postkomunistickej ignorancie práv slušných občanov a ochranu pred násilníkmi? Ani ja som neprijímala fakt, že mne samej by sa toto mohlo diať. Brzdilo ma aj to, že tzv. nulová tolerancia k násiliu môže byť zneužitá. Videli sme to na prípade p. Boórovej v Anglicku a ďalších krajinách. Kritizovali sme to predsa v Rade Európy. Ale nakoniec som na vlastnej koži zažila veci, takže som si uvedomila, že veľa z tých

návrhov proti násiliu má dobrú myšlienku. Slovenské ženy potrebujú mať legislatívne ukotvenú pomoc pred násilníkmi.

Zasiahlo manželovo násilie aj vaše deti?

Snažila som sa to eliminovať. Myslím si, že keď boli deti ešte veľmi malé, mal ich rád a prinášali mu radosť. A možno to len chcem takto vidieť. Neskôr robil veci, ktoré ich ohrozovali. Pol roka po tom, čo od nás odišiel, mi spôsobil otras mozgu pri preberaní detí, pričom som mala dieťa na rukách. Ostatné veci ma tak vnútorne boľia, že o nich radšej nechcem hovoriť.

Je možné, že by si tohto všetkého nebol vedomý? Že šlo o podvedome motivované konanie?

Aj ja som si to dlho myslela, lenže znalec napísal, že obaja sme schopní analýzy, syntézy a uvedomujeme si, čo robíme a sme plne zodpovední za svoje činy. Dokonca sa ukázalo, že mal niektoré veci naplánované. Povedal, že ma brutálne zničí - cez sociálku, cez právnikov a psychiatrov. A on to všetko naplnil.

Kedy sa to medzi vami definitívne zlomilo?

Počas tretieho tehotenstva, keď sa mi začal pástou vyhrážať, povedala som si, že to si nenechám. Dve malé deti a tretie na ceste. A on si čoraz viac dovoľoval. Ruky mi vykrúcal, šticoval ma. A keď som prejavila odpor, zašiel za druhými, urovnal to, mňa uchvácholil. Na pôrodnicu prišiel s kvetmi usmiaty, krásny otecko. Sestričky ho vítali. Po 3. pôrode som sa už pevne rozhodla. Dala som byť na predaj a chcela som odísť do rodičovského bytu.

On sa však začal správať ako baránok a ja som odstúpila od predaja. Nakoniec z neho vyšlo, že nemá prácu. Už vtedy si však plánoval grandiózny odchod. Videl totiž, že chcem od neho odísť.

Keď to spätne hodnotíte, dali sa tieto veci predvídať ešte pred sobášom?

Ja si myslím, že hej. Išiel z neho miestami strašný chlad. Skrátka hral divadlo a ja som to cítila niekde v hĺbke duše. Ale tým, že som ho spoznala cez kamarátku, som ho chcela vidieť inak. Lákala ma na ňom jeho charizma. To, že je líder. Hľadala som vodcu, ktorého budem môcť podporovať a s ktorým urobíme spolu niečo prospešné pre svoje okolie. Oslovila ma jeho sila, dravosť, sebavedomie, ale zároveň náznak pokory. Lenže neskôr som zistila, že do veľkej miery zrkadlí mňa a to, čo chcem vidieť. Škoda, že mi vtedy niekto z blízkych nepotvrdil moje zlé tušenie.

Prečo sa vám páčilo mať lídra?

Lebo mi to dáva zmysel. Poznám to z rodiny v tom dobrom slova zmysle. A chcem to tiež vidieť cez ten biblický model. Problém nastal, keď sa ma v tom snažilo príliš veľa kresťanov akoby uväzniť. Nie som typ, ktorý by len slepo niekoho nasledoval. Ak treba, patrične zakročím. Ale práve preto, že viem samostatne viesť, strhnúť druhých, som hľadala to miesto aj pre muža. Chcela som sa mu stať oporou, povzbudením, istotou, domovom.

Akú skúsenosť ste pri vašom prípade mali s kňazmi?

Väčšinou pozitívnu. Nečakala som špeciálne rady, kňaza vnímam ako

prostredníka milosti a uzdravenia. Jeden kňaz ma v dobrom rozplakal. Bol veľmi chápací a povzbudivý. Dostala som od neho čokoládu a povedal, aby som šla v pokoji a nech ma manžel nebije. Povedal mi to s takou láskou. A neodsúdil ma za veci, v ktorých som následne začala padať ja. No chcem zdôrazniť jedno. Keby ten kňaz, ktorý nás sobášil, bol inak reagoval, mohli sme sa vyhnúť trápeniu. Niekedy môže byť chyba, ak partneri čakajú dieťaťko a kňaz ich posunie do manželstva bez toho, že by sa spýtal, či sú skutočne o tom presvedčení.

Čo by ste poradili ženám, ktoré sa ocitnú v podobnej situácii ako vy?

Keby som vedela, ako sa to bude ďalej odvíjať, bola by som oveľa skôr oznámila, že dochádza k násiliu. Jednoducho si treba zastať svoje územie. Násilie nepatrí do žiadneho vzťahu a už vôbec nie do sviatostného manželstva. Považujem za veľmi dôležité aj to, aby sa tej ženy zastali priatelia. Vtedy má pevnú pôdu pod nohami. Lebo keď manipulátor nemôže zničiť vašu psychiku, chce aspoň zdiskreditovať to, ako vás vidia druhí.

A čo tí, ktorí práve vstupujú do manželstva?

Nech si všimajú u partnera znaky hrubosti a neschopnosť súcitu. Hovorí sa, aká je potrebná empatia. Ale to nie je všetko. Jedna vec je totiž empatia a druhá prejavenie súcitu. Psychopati sú vynikajúci v tom, že vás vedia prečítať a potom vám zabrnkať na tie správne strunky. Vy máte pocit, aký je ten človek empatický, ale overíte si to tak, keď bude

musieť tú empatiu previesť v praxi. Hovorí sa tiež, že človeka skutočne spoznáš až vtedy, keď mu povieš „nie“ na vec, ktorá je pre neho dôležitá.

Čoho by sa mali vyvarovať muži pred manželstvom?

Netlačiť sa do manželstva len preto, že partnerka čaká dieťaťko. Nech hľadajú vo svojej situácii Božiu vôľu. Aj u mňa sa v hodine dvanástej objavili tí správni ľudia a pomohli mi doplniť mozaiku a mne sa objavili záchranné schodíky pod nohami. Chlapcom by som odporučila, aby boli úprimní sami pred sebou. Aby budovali svoj charakter, pretože to je to, čo ich v ťažkých chvíľach podrží. Mali by sa snažiť vnímať komplexnú hĺbku života a hlavne vedieť, kým sú v Pánovi. Mnohí to totiž nevedia a preto ponížujú ženu, a tak ničia svoj prístav.

Viete si predstaviť, že sa v budúcnosti niečo zmení?

Čím viac som sa modlila, tým viac som bola z toho vzťahu ťahaná von. Pán môže, samozrejme, urobiť úžasné zázraky a som voči tomu otvorená. Veľmi si prajem, aby to manželovi prinieslo dobro do života. Aby sa možno síce zranil, no aby našiel sám seba. Najviac sa teraz sústreďujem na deti, pretože ich dobro je zmyslom môjho života.

Ako plánujete ďalej viesť deti vo vzťahu k nemu?

Aby boli opatrné. Niektoré situácie si s ním zažili. Psychológ mi povedal, aby som sa nebála, oni to budú vedieť ustrážiť. Podľa mňa si ich kupuje darčekom, no

chcem veriť, že ich napriek všetkému má naozaj rád a že je na ne hrdý. Som rada, že deti sú už staršie a že to dokážu vidieť z nadhľadu.

Cítili ste z manželovej strany lásku, alebo si myslíte, že to všetko hral?

Chcela by som veriť, že áno. Niekedy som mala pocit, že mi naozaj dôveruje. Tých momentov dôvery bolo málo. Boli to vzácne chvíle. Hlavne keď potreboval v niečom poradiť. Jemu vyhovovalo, keď rástol. Len mu nevyhovovalo, že som sa mu nechcela klaňať. No muž má vedieť svoju hodnotu pocítiť vo vnútri a nie cez manželku. Ja si myslím, že čím majú muži silnejšiu ženu, tým vyšší status sa im potvrdzuje. Keď ju budú ničiť, sami pôjdu dole.

Máte pocit, že stačia súčasné zákony ochrániť ženy pred násilím?

Existujú dobré programy, akčné plány, nový zákon o obetiach násillia, ale implementácia nefunguje. Viac do toho treba ísť, lebo sa to na súdoch nedodržiava. Pojem „najlepší záujem detí“, čo to vlastne je? Ako je definovaný? Treba to rozmeniť na drobné. Aby sa nestal len politickým nástrojom, ale aby naozaj priniesol dobro. Na rôznych pozíciách v tomto nefunkčnom systéme totiž číhajú supi, ktorí na takýchto prípadoch zarábajú. Veľmi si želim, aby si aj duchovní poradcovia uvedomili, že žene treba podať pomocnú ruku. Zároveň si uvedomujem, aké ťažké je rozlíšiť, kto z manželov má pravdu.

ROZHOVOR

KEĎ JE MUŽ ZÁVISLÝ NA TYRANKE

Hoci je zdokumentovaná prevažná väčšina prípadov násilia na ženách, množia sa aj opačné prípady – násilie na mužoch od žien. Psychológ a psychoterapeut Ján Hrustič sa v profesionálnej praxi stretáva s oboma typmi.

Mária Raučinová

Podľa vás sa muži menej sťažujú, alebo nie sú na násilie takí precitlivejší?

Počas mojej praxe som sa stretával oveľa menej s tým, že by sa muži – partneri sťažovali na svoje partnerky alebo manželky kvôli týraniu. Možno, že je pre nich ponížujúce riešiť s psychológom psychické týranie manželkou alebo partnerkou. Alebo je to tým, že sú na partnerke príliš psychicky závislí. Závislosť na partnerke alebo partnerovi je tým, čo ich uväzňuje v tomto vzťahu, v ktorom jeden z partnerov je psychický alebo fyzický tyran. V praxi som mal jeden prípad tzv. úplného extrémneho týrania manželkou, keď klient - muž prišiel do poradne žiadať o pomoc kvôli psychickému a fyzickému týraniu manželkou. Fyzicky bol veľmi slabý a manželka bola značne fyzicky silná.

A keď ju neposlúchal, tak ho zbila... Bola navyše alkoholička a on jej musel doniešť alkohol aj neskoro večer, napr. z benzínovej pumpy, lebo inak by ho zbila. Varil jej, pral, žehlil, upratoval, robil všetko, zarábala peniaze a ona iba pila a keď ju neposlúchol, tak ho zbila. Ostatné prípady týrania manželkou alebo partnerkou neboli až tak extrémne učebnicové.

Aký typ násilia na mužoch (v domácnostiach) sa teda najčastejšie vyskytuje, alebo v akých kritických situáciách sa muži ocitajú, keď už vyhľadajú vašu pomoc?

Obyčajne muži sa dostávajú do situácie obete týrania vo vzťahu s partnerkami, ktoré sú hysterické. Podobné je to aj u mužov, ktorí sú hysterickí, len tá škála týrania mužmi je oveľa širšia. Hystéria ako porucha osobnosti je v partnerskom vzťahu charakteristická úplne vyhroteným egocentrizmom, kde už takmer neexistuje žiaden priestor pre toleranciu a empatiu (platí to rovnako pre mužov aj pre ženy s touto poruchou), a plus sociálna agresivita zameraná na človeka v najbližšom vzťahu. Táto kombinácia – vyhrotený egocentrizmus a špecifikovaná sociálna agresivita – vytvárajú minimálny priestor pre akýkoľvek pozitívny vzťah. Manžel alebo partner je týraný dehonestáciou jeho kvality ako muža, ako partnera, ako otca, aj ako človeka s profesionálnou schopnosťou. Dochádza tak k postupnému likvidovaniu akéhokolvek sebavedomia, zároveň však v správaní partnerky sú prejavy, ktoré udržiavajú partnera v citovej aj sexuálnej závislosti. Čo je úplný paradox. Na jednej strane je partner ponížovaný na verejnosti a tak isto je ponížovaný rôznymi ironickými poznámkami ako partner a na druhej

strane je „udržiavaný“ v závislosti, z ktorej sa nie je schopný vymotať. Dokonca mal som klientov, ktorí aj keď po istom čase začali prežívať psychickú nezávislosť a oslobodzovali sa od vzťahu, po nejakom čase akoby „boli vmanipulovaní“ do vzťahu znova. Samozrejme, že toto správanie u hysterickej ženy je automatické, nie je racionálne vedomé.

Čo podľa vás muža najviac zraňuje od ženy?

Ako som spomenul predtým, ponižovanie ich sebadomia. Muži sa sťažujú na nedostatok pochopenia (vyhrotený egocentrizmus blokuje chápanie), na chýbanie tolerancie a na sústavné vyjadrovanie akejkoľvek nespokojnosti. To sa týka mužov, ktorí žijú vo vzťahu, v ktorom existuje týranie. Všeobecne muži, ktorí si riešia u psychológa bežnejší partnerský konflikt a nie týranie, sa sťažujú na to, že partnerka im nadáva, že sa málo venujú deťom, že neupratujú, že sú sebci a venujú sa viac sebe ako rodine, že cez víkend nie sú schopní a ani sa neusilujú urobiť program pre rodinu a že sú počas víkendu príliš pohodlní a pasívni.

Akými príznakmi sa manifestuje násillie od ženy prv, ako celkom prepukne?

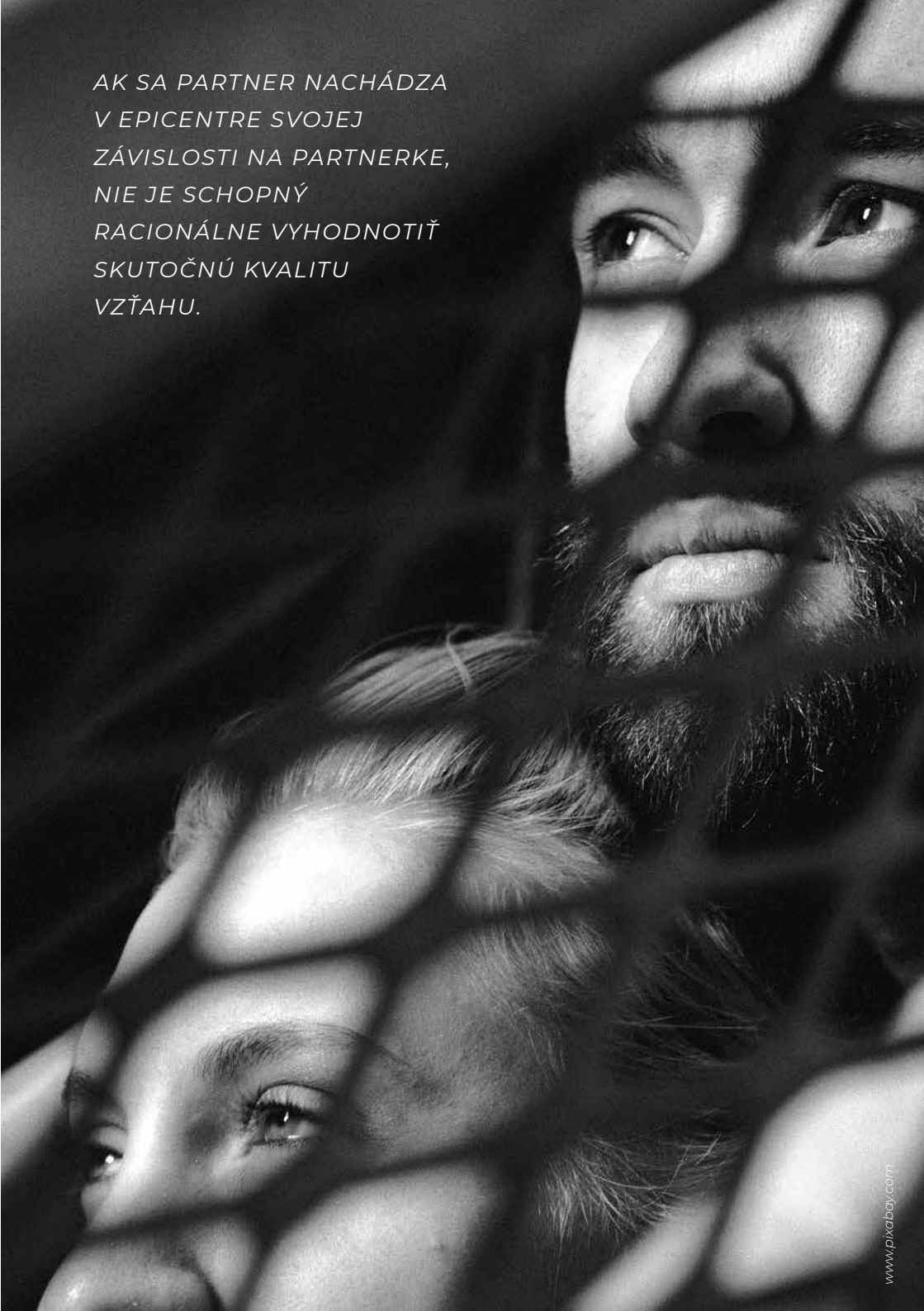
Keby som mal hovoriť o násillie hysterickej ženy na partnerovi, tak by som chcel upozorniť na to, že tento typ ženy sa správa na začiatku partnerstva až očarujúco príťažlivo a tým „strhne“ partnera do veľmi silnej záľúbenosti. Partnerská záľúbenosť je chemický pudový ošial, ktorý sa dá prirovnať k opitosti alkoholom a vtedy každý človek stráca kvalitu racionálneho vnímania. Pre tento typ vzťahu je charakteristická veľmi silná závislosť jedného z partnerov, v tomto

prípade muža. Podobne je to aj opačne pri hysterickom mužovi, ktorý je tak isto očarujúco príťažlivo a neobyčajne sociálne sympatický, až pokiaľ sa nezmení na tyrana. Počas závislosti nie je možné spoľahlivo vnímať ohrozujúce prejavy, hoci reálne existujú. Napr. takýto typ ženy veľmi silno evokuje žiarlivosť, pretože táto žena sa na verejnosti správa eroticky expresívne a vytvára psychický priestor ďalším adeptom na záľúbenosť. Jej partner to iba prežíva ako partnerský diskomfort, no pritom neberie tieto upozornenia vážne. Nachádza sa v epicentre svojej závislosti a je v tom ponorený tak, že nie je schopný racionálne vyhodnotiť skutočnú kvalitu vzťahu. Tak isto počas prvých mesiacov trvania vzťahu sa objavia verejné poniženia, dokonca niekedy aj nevera, ale všetko to končí v koši nádeje.

Čo v takých situáciách robiť? Je podľa vás prvým riešením odísť zo vzťahu?

Obyčajne tento typ týraných klientov prichádza až v „pokročilom štádiu“, kedy sú buď tlačení rodinnými príslušníkmi, alebo aj sami sú úplne na konci a strácajú vedomia vlastnej identity. Už nie sú schopní ani trochu byť sami sebou. Obyčajne v situáciách partnerského týrania, či už obeťou je žena alebo muž (žien príde do poradne oveľa viac – možno by som to vyjadril odhadom, že z desiatich takých klientov je osem žien a dvaja muži), je veľmi malá pravdepodobnosť zmeny správania tyrana. Plynie to z toho dôvodu, že tyran je takmer vždy človek, u ktorého je indikovaná porucha osobnosti. Nejde len o hysterickú poruchu osobnosti, ale o celú škálu porúch osobnosti. Tieto poruchy sú veľmi silno rezistentné na akúkoľvek psychologickú intervenciu. Pokiaľ sa už dá úplne sa zorientovať, že to patrí do tohto

AK SA PARTNER NACHÁDZA
V EPICENTRE SVOJEJ
ZÁVISLOSTI NA PARTNERKE,
NIE JE SCHOPNÝ
RACIONÁLNE VYHODNOTIŤ
SKUTOČNÚ KVALITU
VZŤAHU.

typu diagnózy poruchy správania, potom je lepšie z tohto vzťahu odísť – pokiaľ má ten človek ešte silu opustiť vzťah. Samozrejme, že je to oveľa zložitejšie v prípade detí, zvlášť ich veku. Preto je psychologická pomoc veľmi individuálna, podľa kontextuálneho pozadia celého problému. Niekedy, pokiaľ v tomto vzťahu ešte nefigurujú deti, sa snažím odporúčať odísť zo vzťahu, a takisto mu pomáham, aby bol schopný a mal silu opustiť vzťah.

Ako zvyknú reagovať deti na násilie na otcoch od mám? Vedia to spracovať, pochopiť? Zaiste si aj ich predvoláte a rozprávate sa s nimi.

Násilie v rodine, ktoré sa prejavuje maximálnym psychickým napätím v rodinnej atmosfére, deti prežívajú mnohonásobne bolestivejšie ako ho prežívajú rodičia. Deti prežívajú tento konflikt vo vzťahu ich rodičov podľa veku. Staršie deti, ktoré sú už schopné viac vidieť konflikt aj svojimi očami a svojou logikou, môžu byť na strane otca, ale môžu byť aj zmanipulované mamou, zvlášť vtedy, keď trávia viac času pri mame. Tento typ ženy, ktorá psychicky týra partnera, nemá zábrany vykresľovať otca pred deťmi značne dehonestujúco, rozbíja jeho ideál aj jeho reálny obraz, s ktorým sa deti identifikovali. U detí potom môžu vzniknúť pochybnosti o kvalite otca. Našťastie je takýchto prípadov veľmi málo. Deti v takomto vzťahu prežívajú veľmi silný konflikt, pretože prežívajú krásny vzťah k obidvom rodičom, pokiaľ tento vzťah im nie je cielene gumovaný. V tomto vzťahu psychického týrania, či už partnerkou alebo partnerom, sú najtragickejšími obeťami práve deti. Vo svojej praxi sa, samozrejme, s takými deťmi stretávam a rozprávame sa spolu.

A čo je zvlášť paradoxné, že takéto deti, ako aj všetky ostatné, ktoré silno trpia, sú psychicky veľmi krásne a čisté. Oni nemajú potenciál hodnotiť rodičov, oni rodičov bolestivo prežívajú.

Dostávate sa do situácie, že neviete rozhodnúť, kto z manželov je skutočná obeť a kto je vinník? Ako riešite tieto „sporné“ prípady? Máte na to objektívne kritériá, lebo násilie ostáva násilím, či v zjavnej fyzickej či v sofistikovanej psychickej podobe.

Povaha človeka sa prejavuje cez jeho správanie. Analýza prejavenej správanie je veľmi spoľahlivým indikátorom skutočnej povahy. Samozrejme, že násilie sa môže prejavovať značne sofistikovane, ale vždy existujú tzv. „úniky“ prejavov, z ktorých možno dedukovať tzv. „povahové pozadie“, ktoré je režisérom celého javu. Napr. otec, ktorý mi povie : „Prečo by som mal ísť so synom na hokejový turnaj, keď on sa tam celý deň preháňa na ľade a ja sedím iba v hladisku. Čo ja z toho mám? Vôbec nie som so synom.“ Tento výrok svedčí o tom, že syna vôbec nemá rád, pretože sa neteší z jeho radosti, ale je egocentrický a chce mať syna iba pre seba. A je schopný aj zablokovať synovu účasť na turnaji. Deklaruje to, že syn mu chýba a chce byť s ním. Ale jeho prejav je tyranský. Blokuje záujmy syna a egocentricky za každú cenu presadzuje svoje. Dôsledkom takého správania je bolesť syna z toho, že nemôže hrať hokej na turnaji. Identifikácia obeť a tyrana nie je možná bez toho, aby som sa nestretol s obidvoma partnermi a niekoľkokrát, pretože sa môže stať, že klient vykreslí partnerku ako tyrana, a potom ja v kontakte s jeho partnerkou zistím, že to nie je pravda. Niekedy sa to dá identifikovať už aj z prvého kontaktu.

**Čomu by sa mali muž či žena v
spolužití jednoznačne vyhnúť, aby
nevypokovali násilie? Je na to
jednotný recept, alebo existujú aspoň
rámcové zásady?**

Napísal som knihu *Od osamelosti k blízkemu vzťahu v partnerstve*, ktorá vyšla pred tromi rokmi a v tej knihe mám rozpísané základné zásady, ktoré umožňujú dosť výraznú elimináciu konfliktov v partnerstve – ak sa podľa nich partneri správajú. Nie sú to náročné vzorce správania a môže sa ich naučiť každý. Keď v poradni riešime bežnejšie konfliktne vzťahy s partnermi (nie týranie), tak jednoznačne na príčine konfliktov je tzv. „informačný šum“. Vzniká tým, že počas komunikácie sa partneri nesústredia na porozumenie, ale na presvedčenie o svojej pravde, a potom sa nožnice konfliktu otvárajú a otvárajú. Dokonca smerujú až k násilium. Ďalším zdrojom konfliktu je to, že ako partner, tak aj partnerka sa menej správajú s prejavmi psychickej dospelosti. Každý hnev ich zraňuje ako deti, namiesto toho, aby sa snažili pochopiť príčinu, kvôli ktorej hnev vzniká. Reagujú na hnev, a nie na príčinu. A potom existujú ďalšie a ďalšie zdroje, ktoré v knihe podrobne rozoberám. Chýbanie fenoménu akceptácie, znížená rezistencia na vzájomnú toleranciu, rozdielny prístup k sexualite a mnoho iných príčin. Samozrejme, že toto všetko platí pre partnerov, ktorí sú psychicky v norme. Nepatrí to partnerom, z ktorých jeden z nich disponuje nejakým typom psychickej poruchy. Psychologická intervencia v poradni môže partnerovi, ktorý je v norme, pomôcť sa naučiť niektorým vzorcom správania, ktoré môžu eliminovať násilie. A tak isto môže takáto intervencia podporiť nadobudnutie

pôvodného sebavedomia, ktoré počas tohto vzťahu v dôsledku dlhodobého agresívneho správania svojho partnera stratil.

Súvisí násilie v domácnostiach so stavom civilizovanosti v spoločnosti? Existujú na to objektívne štúdie? Ktoré znaky spoločnosti násilie najviac spúšťajú?

Do istej miery to súvisí, ale platí to iba pre partnerov v norme. V partnerskom vzťahu ešte stále dominuje tzv. rodová nadradenosť mužov a až animálne správanie mužov ako samcov s ich vrodenu dominantnosťou, ktorí nie sú schopní kultivovane zvládať situácie a prejavujú sa s touto dominanciou živelne. Na ľudskej úrovni animalita končí. Z toho dôvodu sa ženy cítia frustrované a nespokojné, hoci na druhej strane dominancia u mužov im imponuje, čo je potom pre nich vnútorný konflikt. Umenie je vedieť sa kultivovane prejavovať dominantne u mužov a nedominantne u ženy, a pritom zachovať hodnotovú reciprocitu v rámci sebavedomia mužského a ženského princípu. Toto je dosť kľúčové pre to, aby sa, ako muž tak isto aj ako žena, cítili sebavedomo a pritom nenarušovali kvalitu a základnú inštinktívnu disponovanosť mužského a ženského princípu. Táto oblasť funguje veľmi živelne a vytvára množstvo zdrojov pre partnerský konflikt. Vyjadrujem sa tu o zdrojoch tzv. bežných konfliktov v partnerských vzťahoch, ktoré môžu prerastať do domáceho násillia. Neplatí toto však o násillí a tyranii partnerom, pre ktorého je indikovaná porucha osobnosti. Takíto partneri sa správajú rovnako v každej kultúre a ich správanie sa prejavuje rovnako, ako keby bolo kopírované.

ČO PRINIESLI FESTIVALY V ROKU 2018

Návštevníci festivalu Lumen v Trnave sa zastavovali pri nástenke *Nájdí 6 rozdielov*.

Popisovala paradoxy rozdielneho prístupu k očakávanému a k nechcenému dieťaťu.

Fotoreportáž Mária Piatrnikovej

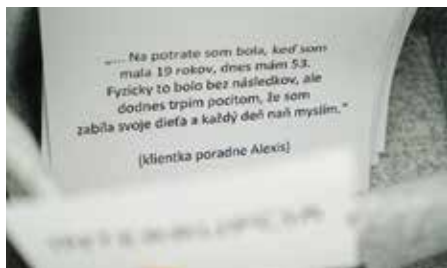
Na Pohodu sme pripravili nový interaktívny stánok s témou neplánovaného tehotenstva. Modely v životnej veľkosti, priradovačka znakov prenatálneho vývinu,

odkrývanie autorov výrokov, škatulky s možnosťami voľby, štatistiky a citácie žien, ktoré vo verejných a mediálnych diskusiách o abortoch nezaznievajú.

„Čo si vyberám, keď si vyberám? A existujú iba 2 riešenia?“ Informačná aktivita o možnostiach voľby v prípade neželaného tehotenstva. Mladí na P18 v Prešove si

čítajú skúsenosť ľudí, ktorí podstúpili interrupciu, zažili adopciu, pestúnsku či náhradnú osobnú starostlivosť, profirodinu, alebo si dieťa nechali.

Viete, kedy začína biť srdce? Alebo kedy má dieťa unikátny odtlačok prsta? Deti aj zdravotnícki pracovníci si na Campfeste

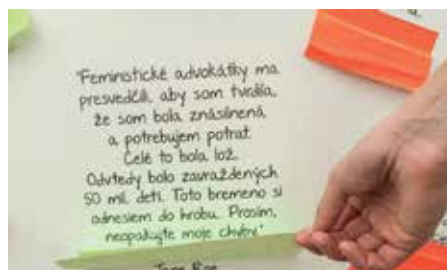

v Kráľovej Lehote vyskúšali, ako dobre sa vedia orientovať v prenatalnom vývine.

Nechýbali sme ani na Hontfeste v Dudinciach, kde našu činnosť predstavili dobrovoľníčky z Feminy. Novinkou pre ľudí boli bannery *Slobodná voľba?*, *O čom*

sa nehovorí?, *Čo robíme?*, *Kto to povedal?*, ktoré nabádali ľudí odhadnúť, kto je autorom uvedených výrokov. Po odkrytí niektoré z nich naozaj prekvapili.

ZO ZÁPISNÍKA

Anna Záborská, europoslankyňa

Môj otec hovorieval, že niekedy treba odstup na to, aby človek videl skutočnosť. Ako príklad používal slona a vysvetľoval nám: Keď stojíte tesne pred slonovou hlavou, myslíte si, že slon je sivý chobot, veľký ako rúra. Keď stojíte vedľa neho, zdá sa vám slon ako veľká šedá doska. A keď sa postavíte pred jeho nohu, považujete slona za stĺp. Až keď poodstúpíte a pozriete sa znova, uvidíte slona ako zviera, ktoré má chobot, veľké telo a nohy. Spomenula som si na tento príklad nedávno, keď som čítala v jedných slovenských novinách článok kritizujúci niektorých slovenských europoslancov vrátane mňa za to, že sme nehlasovali za uznesenia s veľmi pekne znejúcimi menami: proti násiliu na ženách, za zákaz detských svadieb, či ochranu žien v Saudskej Arábii. Pritom ak by autorka chcela naozaj vidieť „celého slona“, stačilo, aby si prečítala kompletne texty týchto uznesení. Píše sa v nich totiž nielen o násilí, ale jedným dychom sa požaduje obmedzenie práva rodičov na výchovu svojich detí a prístup k umelým potratom ako zdravotníckej službe, bez akýchkoľvek obmedzení. To všetko bez toho, aby k tomu mala Európska únia nejaké kompetencie. No niekedy sme to aj my, kto stojíme pri „slonovi“ príliš blízko. Pred niekoľkými dňami viacerí moji známi na internete zdieľali článok o konferencii na tému tzv. náhradného materstva, ktorá sa konala v Bruseli. Vďaka žene, ktorá poskytne svoje vajíčko na umelé

oplodnenie a potom vynosí a porodí dieťa, môžu získať aj páry rovnakého pohlavia deti. Autor článku sa pohoršoval nad tým, že slovenskí europoslanci, Európska únia aj bruselská polícia proti tomu nezasiahli, keď predsa ide o obchodovanie s deťmi, ktoré je v EÚ protizákonné. Celá pravda je však taká, že ja aj ďalší europoslanci sme už v minulosti túto konferenciu kritizovali, pretože viacerí z nás si myslia, že tzv. náhradné materstvo je porušením ľudskej dôstojnosti a práv dieťaťa. No naše presvedčenie nestačí: väčšina občanov vo viacerých členských štátoch súhlasí so zákonmi, ktoré túto „službu“ umožňujú, niektoré dokonca za odplatu. A EÚ – rovnako ako v predošlom prípade – nemá kompetenciu v tejto veci rozhodovať. To všetko autor článku mohol vedieť, ak by sa na tému pozrel s odstupom a videl ju celú. On však dal prednosť škandalizujúcemu titulku, ako človek, ktorý stojí pred sloním chobotom a kričí: Aha, obrovský had, ktorý nemá oči a visí z oblohy! Žijeme vo svete, ktorý nie je jednoduchý, skôr naopak: je to zložitý prepletenec udalostí, ľudí, vzťahov, všetkého možného. Na to, aby sme ho pochopili, potrebujeme niekedy odstup, zvlášť vtedy, keď nám na niečom naozaj záleží. Ak sa nám podarí uvidieť celého „slona“, zbadáme aj tých, ktorí stoja tesne pri jeho chobote, trupe a nohách. Skôr porozumieme tomu, čo hovoria a možno ich nakoniec dokážeme presvedčiť, aby aj oni odstúpili o pár krokov a mohli vidieť to, čo my.

KONKRÉTNA POMOC

TRÁPIA SA ROZHODOVANÍM

Petra Heretová,
psychologička Poradne Alexis

„Ani neviem, ako sa to mohlo stať, som druhýkrát nechcene tehotná (mali sme aj prerušovaný styk aj pharmatex sme správne použili), nechápem.“ Alebo: „Som zúfalá, užívala som antikoncepciu, aj ochranu sme mali. Nechápem, ako sa to mohlo stať.“ Len za posledné

zodpovednosti za tehotenstvo. Akoby interrupcia bola len vrátením tovaru, ktorý si neobjednala a teda nezaplatí. Aj preto sa snažíme mladých na prednáškach viesť k zamysleniu nad skutočnou zodpovednosťou za tehotenstvo. Žiadna forma ochrany nie je stopercentná, tým menej tie, ktoré používajú neskúsení „nástroční“ začiatočníci (kondóm, prerušovaný styk, prípadne čoraz častejšie počúvané: „Ja mám takú appku v mobile, čo mi počíta plodné dni“). Preto si musia byť vedomí, že vždy je tu riziko otehotnenia pri danom pohlavnom styku. Sú si pritom istí, že sú na to pripravení? Nebude predsa len lepšie so sexom ešte počkať? Voľno od prednášok sme si vďaka letným táborom nedali ani cez letné

NOVÝ ŽIVOT V SEBE NEBERÚ NA LAHKÚ VÁHU.

týždne sa nám ozvali dve klientky, ktoré sa s partnermi snažili aj viacnásobne chrániť pred otehotnením, no nevyšlo im to. S prípadmi, keď použili „len“ jednu formu ochrany a tá zlyhala, sa stretávame úplne bežne. Našťastie, vo väčšine prípadov tieto mamičky neberú nový život v sebe na ľahkú váhu, vidieť, že sa trápia rozhodovaním, čo ďalej. Stretávame sa však aj s tým, že postoj klientky pôsobí dojmom, akoby ju zlyhanie „antikoncepcie“ úplne zbavovalo

prázdniny a počet mladých, s ktorými sme sa tento rok stretli, sa už blíži k číslu 350. Čo sa týka prípadov v Poradni Alexis, po mimoriadne rušnej zime a jari máme teraz pokojnejšie obdobie, no ešte stále prichádza mesačne viac prípadov, ako v predchádzajúcich rokoch. Pre porovnanie, už na prelome júla a augusta sme dosiahli počet prípadov, aký sme vlani mali za celý rok spolu. Sme radi, že môžeme pomáhať, no kiežby prípady nechceného tehotenstva radšej klesali.

ZO ZÁPISNÍKA

Branislav Škripek,
europoslanec

V júli sme s Marekom Jurekom z politickej strany Európske kresťanské politické hnutie (ECPM) predstavili pracovný materiál Konvencia o právach rodiny. Vypracovali ju odborníci z Ordo Iuris z Inštitútu pre právnu kultúru. Ako akt medzinárodného práva zachytáva práva rodín vrátane práv rodičov, manželov a ich detí. Riešenia navrhnuté v Konvencii sú reakciou na súčasné problémy rodín - diskrimináciu manželstiev uzavretých medzi jedným mužom a jednou ženou či problémy mnohodetných rodín. Narastajúca propaganda prezentujúca rodiny ako zdroj patológie a násillia často spochybňuje rodičovské práva na výchovu svojich detí. Verejné inštitúcie sú zneužívané na indoktrináciu neplnoletých i na eskaláciu ideológie rodovej rovnosti, zahmlievajúcej prirodzené rozdiely medzi pohlaviami. Navyše sa to deje s dešpektom k počatému životu. Konvencia je v štádiu pripomienkovania. Potešil som sa tiež správe z Bulharska. Tamojší Ústavný súd vydal rozhodnutie, podľa ktorého je Istanbulský dohovor protiústavný. V EP som mnohokrát voči tomuto dokumentu vystúpil. Zastávam názor, že sa nám snaží pretlačiť genderovú ideológiu v mene boja proti násilliu páchanému na ženách. Jeho tvorcovia vychádzali z mylnej predstavy, že zdrojom násillia sú rozdiely medzi mužmi a ženami. Pôvod tohto negatívneho javu má však viaceré príčiny, nielen túto jedinú. Nie každé súdne

rozhodnutie je však potešujúce. Súdny dvor EÚ v prípade Coman vs. Rumunsko rozhodol, že uznávanie homosexuálnych manželstiev na účely priznania práva na pobyt neohrozuje národnú identitu členských štátov. Tento prípad som sledoval od vzniku. Šlo o komplikovanú kauzu, ktorá sa zaoberá slobodou pohybu osôb v rámci EÚ a manželstvami osôb rovnakého pohlavia, kde jeden z partnerov je z nečlenského štátu. Voľný pohyb osôb nemôže byť baraniplom pre nové definície pojmov ako „manželstvo“ a „rodina“. O to viac, že súd nemá kompetenciu na predefinovanie týchto pojmov. Práve v tomto prípade došlo k vyhláseniu súdu, že pojem „manželský partner“ môže zahŕňať muža aj ženu. Odpoveďou na snahy o predefinovanie pojmov je aj spomínaná Konvencia o právach rodiny. A napokon perlička: Inštitút ľudských práv ma nominoval na cenu Homofób roka za výrok: „Zaoberám sa permanentne obranou kresťanských hodnôt a snažím sa zabrániť tomu, aby boli presadzované často šialené liberálne nápady propotratových, gendrových a LGBT aktivistov.“ Stačí mať iný názor ako aktivisti LGBTI loby a ste podľa nich homofób. Skutočné prenasledovanie sa pritom deje inde. S Annou Verešovou sme organizovali konferenciu s názvom 8 prázdnych stoličiek. Denne vo svete zomrie 8 kresťanov pre svoju vieru. Nie je toto alarmujúca skutočnosť?

KONKRÉTNÁ POMOC

DESAŤ NOVÝCH DETI

Mária Demeterová,
koordinátorka projektu ZŽ

Aj počas jarných a letných mesiacov sme so spolupracovníkmi, poskytovateľmi aj tvorcami projektu Zachráňme životy nezháľali a usilovne pracovali, aby sa projekt ďalej rozvíjal.

Všetci sa usilujeme robiť svoju prácu v prospech tých, ktorí to skutočne potrebujú, čo najlepšie. Výdatne nám pritom pomáhate aj vy, darcovia, bez vašich darovaných prostriedkov by pomoc nemohla fungovať v takom rozsahu. Okrem toho sústavne aktualizujeme a zjednodušujeme aj internetovú stránku www.zachranmezivoty.sk. Pohotovo reagujeme na otázky, emaily a podnety darcov a ďalších záujemcov, ľudí ochotných pomôcť. Preto ich počet z mesiaca na mesiac rastie, a tak môžeme do projektu zaradiť stále väčší počet príjemkýň pomoci. Ľudia pochopili, že pravidelná pomoc je najúčinnjšia. Na príjemkyne pomoci nezabudli ani počas prázdnin a dovolenkového obdobia. Do 31. 8. 2018 darcovia prispeli príjemkyniam pomoci sumou 350 632,64 eur. Za dovolenkové mesiace júl a august to bola štedrá suma vyše 7000 eur. Vďaka tomu sme mohli zaradiť ďalších päť príjemkýň pomoci, ktorým sa

rozplynuli ich sny a nevedeli, ako ďalej, ale predovšetkým vďaka vám, milí darcovia a spolupracovníci, im opäť zasvietilo svetielko nádeje. Získali odhodlanie borit sa s nepriaznivým životným osudom. Všetky ženy sú vám za pomoc veľmi vďačné. Najväčšiu radosť nám za toto obdobie urobil počet zachránených detí. Od apríla ich bolo 10. Patko, ktorý takmer neprežil, ale pretože je veľký bojovník a mamina presedela celé dni a noci pri ňom v nemocnici, je už spolu s ňou doma. Aj Adamko, Evka, Soňa a ďalší sa tešia zo života spolu so svojimi väčšinou len mamami. Radkovi mamička dala život, ale vzhľadom na svoju situáciu sa rozhodla dať mu šancu vyrastať v rodine, ktorá nemala šťastie mať vlastné deti. Dúfame, že tieto krásne deti sú odmenou aj pre vás. Nové prípady sa do systému zaraďujú na základe odporúčania spolupracujúcich organizácií a jednotlivcov, ale aj na vlastnú žiadosť žien v bezvýchodiskovej situácii. Veľmi účinná je aj spolupráca s Poradňou Alexis a kontaktno-informačným centrom Femina. Ak by ste aj vy radi pomohli žene a bábätku v ťažkej etape života a nemáte dost informácií, kliknite na www.zachranmezivoty.sk.

foto: archív ZŽ

ETICKÉ PROBLÉMY PLASTICKEJ CHIRURGIE

Ján Viglaš,
morálny teológ

Medicína v dvadsiatom storočí dosiahla fascinujúci pokrok. Lekári vo viacerých špecializáciách hovoria, že to, čo sa pred niekoľkými rokmi javilo ako medicína snov, je dnes reálnou klinickou praxou. Súčasná chirurgia je vďaka novým postupom a technológiám obdivuhodne úspešná v liečbe celého radu chorôb, ale napríklad aj pri rekonštrukcii mnohých častí ľudského tela po úrazoch. A ne jeden pacient potom pokračuje v ďalších operáciách na oddeleniach plastickej chirurgie, ktorá si vyžaduje nielen medicínske vzdelanie, ale aj majstrovstvo „remeselnej“ zručnosti a estetické čítanie.

Mnohým sa však dnes plastická chirurgia spája so súkromnými klinikami s veľmi šikovnými chirurgmi, ktorí „vylepšujú“ známe postavy z televízie či šoubiznisu. Bulvár pravidelne skúma, aké zákroky podstúpili celebrity, najmä herečky, moderátorky, speváčky. A široká spoločnosť čoraz častejšie rieši, čo je reálny vzhľad, čo digitálna úprava na fotografii a čo reálne podstúpená chirurgická zmena. Etické otázky o vhodnosti, rizikách plastickej chirurgie sa popri mediálnom tlaku ukazujú ako veľmi

dôležitá spoločenská výzva v medicíne, lekárskej etike a bioetike, ale i filozofii, teológii či psychológii.

Ako všeobecné etické pravidlo možno povedať, že na to, aby človek podstúpil akýkoľvek chirurgický zákrok, treba naliehavý alebo aspoň vážny dôvod, vzhľadom na riziká, ktoré predstavuje anestézia a zásah do organizmu. Na konkrétne etické posúdenie možností, ktoré plastická chirurgia prináša, je nevyhnutné spresniť jednotlivé typy plastickej chirurgie podľa ich zamerania. V základných rysoch môžeme hovoriť o rekonštrukčnej chirurgii, korektívnej chirurgii a estetickej (alebo kozmetickej) chirurgii.

V rekonštrukčnej chirurgii ide o nápravu telesných funkcií po úrazoch a zraneniach, alebo nápravu telesných defektov – operácie zlomenín, prišívanie prstov, kožné transplantáty po popáleninách, cievná chirurgia, rekonštrukcia prsníkov po ich odstránení (vlastným tkanivom alebo implantátmi), ale aj odstránenie nádorov či jaziev. Takáto rekonštrukčná chirurgia nevznáša osobitné etické otázky okrem tých bežných, akými sú informovaný súhlas a zváženie pomeru medzi rizikom, prípadne cenou, a očakávaným prospechom.

Na rozdiel od rekonštrukčnej chirurgie, ktorá napráva telesný vzhľad a funkcie po úrazoch, korektívna chirurgia zasahuje zvyčajne v menšom rozsahu a v menšej miere do telesného organizmu, ktorý má svoj charakteristický vzhľad od narodenia, a jej cieľom je dosiahnuť výzor či vzhľad, ktorý sa všeobecne považuje za normálny alebo atraktívny pre konkrétne pohlavie. Môže ísť o drobné úpravy v tvári (odstávajúce

*I SAMOTNÍ LEKÁRI PRIZNÁVAJÚ, ŽE KOMERČNOSŤ
ESTETICKEJ CHIRURGIE JEJ UBERÁ NA HODNOTÁCH,
AKÉ MÁ AKO MEDICÍNSKA DISCIPLÍNA.*

www.pixabay.com

ušnice, vzhľad nosa, padajúce viečka, korekcia rázštepů), symetrizačná operácia (napríklad nerovnaká veľkosť párových orgánov – uší, prsníkov), svalové či šlachové korektívne operácie na zlepšenie pohyblivosti alebo aj samostatnej chôdze (napríklad u detí s detskou mozgovou obrnou), redukcia nadmerne veľkých prsníkov, ktoré môžu predstavovať aj výraznú záťaž na chrbticu.

Z etickej stránky ani tento typ korektívneho chirurgického zásahu nepredstavuje etické problémy, osobitne ak ide aj o medicínsku indikáciu. Treba však vziať do úvahy, že ak ide o dedičnú záležitosť, problém sa vyrieši iba u konkrétneho pacienta a na „povrchovej“ úrovni, nie zmenou genetickej informácie. Prípadní potomkovia môžu zdediť rovnaké problémy.

Z etického hľadiska predstavuje najväčší problém estetická alebo kozmetická chirurgia. Cieľom estetickej chirurgie je najčastejšie zvýšiť sexuálnu atraktivnosť či sebedomie, zlepšiť šance na kariérny postup alebo jednoducho zakryť starnutie. Ide o známe a čoraz populárnejšie zákroky, ako zväčšenie

poprsia, lifting tváre (alebo facelifting – odstránenie častí kože a tuku, ktoré sú typické pre pribúdajúci vek), liposukcia (odstránenie tukových tkanív na problematických miestach), vyhladenie vrások, transplantácie vlasov. Špecifickú kategóriu začínajú tvoriť už aj u nás operácie intímneho charakteru, ktoré upravujú vonkajší vzhľad pohlavných orgánov (labioplastika – týka sa malých pyskov ohanbia, hymenoplastika – rekonštrukcia panenskej blany, zväčša na vytvorenie ilúzie panenstva).

Hoci mediálny tlak, reklama, ktorá prezentuje najmä mladých, krásnych a úspešných ľudí, titulné stránky módnych a lifestyleových časopisov majú veľký vplyv na vytváranie ideálu krásy a vnímanie ľudského tela, veľa odborníkov z radov psychológov či lekárov si myslí, že mnohí žiadatelia sú prípadmi skôr pre psychológa ako pre plastického chirurga. Spoločnosť a módný diktát často prezentujú stereotypy mladistvej krásy, ktoré sú iluzórne, nereálne i nebezpečné. Až natoľko, že niektoré krajiny (Španielsko, Taliansko, Belgicko) už prijali zákony, ktoré stanovujú minimálny index telesnej hmotnosti (BMI), aby nepropagovali

anorektické modelky. V Izraeli zase magazíny musia uviesť, ak fotografia modelky bola digitálne upravená.

Aj v prípade, že pacient či klient súhlasí, vznáša tento typ estetických plastických operácií vážne otázky etického charakteru. To, že v týchto prípadoch hovoríme viac o estetických zákrokoch než o chirurgii, ešte neznamená, že ide o takmer bezrizikové lekárske zásahy. Ani skutočnosť, že ľudia si takéto zákroky žiadajú čoraz častejšie a sú ochotní za ne platiť, nie je dostatočným etickým ospravedlnením takýchto operácií pre lekára. Iste, vysoká cena zákrokov je do veľkej miery určitou brzdou pre potenciálnych klientov, a tým aj ich ochranou, na druhej strane však i samotní lekári priznávajú, že komerčnosť estetickej chirurgie jej uberá na hodnotách, ktoré má v prvom rade ako medicínska disciplína. Medializované prípady úmrtí priamo na operačnom stole, zbabrané operácie alebo neskoršie komplikácie a odobraté licencie pripomenú vždy veľmi dôrazne, že aj pri estetických zákrokoch treba zvažovať riziká úplne rovnako ako pri ostatnej chirurgii.

Medicína bola po stáročia vnímaná ako jedna z najvznešenejších profesií a dodnes sa spája najmä s Hippokratovou prísahou, podľa ktorej je dobro pacienta najvyšším zákonom pre lekára. V aktuálnom kontexte rastúcich ponúk možností estetickej chirurgie si samotný pojem „dobro pacienta“ vyžaduje novú a permanentne aktualizovanú etickú reflexiu. Najmä ak radikálny zásah do fyzickej integrity organizmu má spôsobiť želanú zmenu v psychickom vnímaní seba samého. Samozrejme, že pod dobrom pacienta nemožno vnímať len jeho fyzické

zdravie, no prístup k ľudskému telu ako k surovine, ktorú možno ľubovoľne stvárňovať, modelovať a pretvárať, je určite prekročením etickej hranice.

A aj tam, kde si určitá vrstva finančne solventných klientov môže dovoliť služby skutočných profesionálov, sa objavujú nové etické otázky, ktoré si prirodzene kladú aj ľudia nie nábožensky založení či filozoficky orientovaní. Napríklad aký dosah na psychické i telesné zdravie ženy môže mať vianočný či narodeninový darček od jej manžela vo forme poukážky na výkon plastickej chirurgie? Čo tým hovorí o jej vzhlade? Akú hodnotu má pre neho jeho žena? Má ju len vtedy, keď je sexuálne atraktívna?

Ďalšie ťažkosti etického charakteru vyvstávajú po absolvovaní skrášľovacích chirurgických zákrokov. Neraz sa ukáže, že zákrok nevyrieši problém, ktorý človek (oveľa častejšie žena než muž) rieši. Operácia sa môže z medicínskeho aj estetického hľadiska vydať, no žena s ním subjektívne vôbec nemusí byť spokojná. Alebo naopak – môže byť spokojná, ba až nadšená, no po určitom čase spokojnosť zmizne a nová predstava o inom vzhlade začne viesť k nespokojnosti s aktuálnym vzhľadom.

Napokon sa potvrdzuje, že skutočná krása sa naozaj skrýva vo vnútri a hodnota človeka nemôže byť posudzovaná podľa vonkajšieho výzoru. Kresťanský postoj v nadväznosti na židovskú tradíciu vždy presadzoval zásadu, že hodnota človeka je daná už jeho samotnou prirodzenosťou, nie vonkajším výzorom. Toto treba mať na pamäti pri súčasnom mediálnom vplyve i ponukách komerčnej plastickej chirurgie.

ZO ZAHRANIČIA

SPRÁVY ZO SVETA

Pripravil: Andrej Števko

POBREŽIE SLONOVINY

Krajina sa stala terčom vydierania medzinárodnej lobby, ktorá podmieňuje poskytnutie materiálnej pomoci liberalizáciou potratovej legislatívy. Okrem legalizácie interrupcií, ktoré sú v krajine zakázané ústavou, existuje aj snaha o presadenie nútených sterilizácií. Proti týmto vydieraniam sa ostro postavila Katolícka cirkev. Jej predstavitelia odsudzujú podmieňovanie pomoci liberalizáciou potratov pre krajinu sužovanú mnohými problémami, ako sú hlad, sucho, epidémia a ozbrojené konflikty. Biskupi miestnej cirkvi vyzývajú politikov, aby nepodľahli tomuto nátlaku a postavili sa proti hrozbám namiereným na dôstojnosť života a rodiny. Vyhlásili, že „v mene globalizácie dochádza k propagácii kultúry smrti, ako keby nemala Afrika už dosť problémov.“

<http://www.hli.org.pl>

AUSTRÁLIA

Austrálsky senát odmietol návrh zákona, ktorý mal otvoriť cestu k ľahšiemu prístupu k asistovanej samovražde. Stalo sa tak po dvojďnovej rozprave v pléne.

Záverečné hlasovanie prinieslo pomer 36 hlasov proti a 34 za prijatie návrhu. Dôležitým momentom bola zmena názoru dvoch senátorov, rozhodnutých spočiatku hlasovať v prospech novely, ktorí návrh napokon nepodporili. Novela zákona, ktorej predkladateľom bol senátor David Leyonhjelm z Liberálnej demokratickej strany, mala umožniť jednotlivým austrálskym teritóriám, aby mohli rozhodovať o legalizácii eutanázie na svojom území. Mal sa ňou zrušiť pôvodný zákon z roku 1997, ktorý neumožňuje austrálskym štátom (teritóriám) rozhodovať v otázkach eutanázie a asistovanej samovraždy bez súhlasu federálneho parlamentu.

<https://www.smh.com.au>

ARGENTÍNA

Argentínsky senát odmietol návrh zákona, ktorým sa mali liberalizovať interrupcie. Stalo sa tak po hlasovaní v pléne, proti prijatiu návrhu sa vyslovilo 38 senátorov, v jeho prospech 31 a dvaja sa hlasovania zdržali. Súčasný zákon umožňuje umelé ukončenie tehotenstva v prípade, ak bolo dieťa počaté následkom znásilnenia, ak tehotenstvo predstavuje hrozbu pre zdravie matky alebo hrozí vážne postihnutie plodu. Novela zákona mala umožniť interrupciu bez uvedenia dôvodu do 14. týždňa a k vykonávaniu potratov mali byť prinútené aj kresťanské nemocnice. To vyvolalo vlnu protestov po celej krajine, najmä v radoch lekárov a zdravotníckych

pracovníkov, odmietajúcich zásah do slobody svedomia. Demonštrácie uskutočnili aj podporovatelia potratov, ktorí sa neraz dopustili násilného konania voči protistrane a vandalizmu. Argentína dokázala prekonať aj tlak medzinárodných organizácií a ich naliehanie, aby krajina legalizovala potraty na žiadosť ženy.

<http://www.lifenews.com>

TALIANSKO

Taliansky vicepremiér a minister vnútra Matteo Salvini nariadil, aby sa obnovilo používanie slov „otec“ a „matka“ namiesto umelých termínov „rodič 1“ a „rodič 2“ vo vládných a oficiálnych dokumentoch. Salvini sa vyjadril, že dôvodom zmeny má byť ocenenie vzťahu, aký môžu mať k svojim deťom len otec a matka. Zmena sa okrem iného dotkne aj elektronických občianskych preukazov, kde boli tiež používané termíny „rodič 1“ a „rodič 2“. Salvini sa ďalej vyslovil, že hoci ide o zdanlivo malý signál smerom k spoločnosti, je pripravený ako minister aj naďalej konať v prospech rodiny všetko, čo mu umožňuje talianska ústava. Jedným z takýchto opatrení má byť aj plánované zníženie daňového zaťaženia. „Jedno euro menej na daniach znamená o jedno euro viac pre deti,“ konštatoval Salvini.

<https://www.lifesitenews.com>

MALTA

Maltský parlament odhlasoval zákon, ktorý povoľuje zvýšenie počtu zmrazených embryí v procese umelého oplodnenia in vitro. Zatiaľ čo dosiaľ bolo povolené oplodniť dve vajíčka a implantovať do maternice dve embryá, po novom sa počet povolených oplodnených vajíčok zvýši na päť, pričom sa však nezmení počet embryí, ktoré je možné implantovať. Mnohé embryá budú teda zamrazené. V prospech návrhu hlasovalo 34 zákonodarcov, proti jeho schváleniu 27 poslancov. Odporcami návrhu boli najmä poslanci z opozičných radov, ktorí zákon považujú za útok na ľudskú dôstojnosť. Líder opozície Adrian Delia sa vyslovil, že legislatívna úprava vytvára nerovnosť ľudí pred narodením a napomáha ničenie dôstojnosti rodiny i celej spoločnosti.

<https://www.spuc.org.uk>

POLSKO

Poľský ombudsman pre práva detí Marek Michalak vyzval prezidenta krajiny Andrzeja Dudu, aby zväzil iniciovanie zákona, ktorý by chránil nenarodené deti v prípade, že tehotná matka trpí alkoholizmom, užívaním drog alebo iných látok, ktoré môžu dieťa vo vývoji ohroziť. Súčasťou opatrení má byť predovšetkým terapeutická práca so ženou, lekársky dohľad a v krajnom prípade aj izolácia s cieľom znemožniť žene prístup k návykovým látkam počas tehotenstva. Projekt má tiež chrániť ženu pred arbitrárnym súdnym rozhodnutím, ktoré by mohlo obmedziť jej rodičovské práva.

<http://www.pro-life.pl>

RECENZIA

FILMOVÉ SPRACOVANIE NÁSILIA V RODINÁCH

Každý príbeh je niečím užitočný a prispieva k formovaniu kultúrneho videnia spoločnosti a nastavovaniu hodnôt. Rozprávanie by nás malo viesť k schopnosti ponaučenia. Ak sa to nedeje, tak je niekde problém. Prerozprávať udalosť má mnoho foriem. Od žánrovej cez subjektívnu až po objektívnu.

Stanislav Piatrik
(autor je odborník v oblasti vizuálneho umenia)

Film *Boyhood* (2014) je špecifický nielen tým, že na ňom autor pracoval 12 rokov, ale aj preto, že sa podujal každý rok natočiť pár záberov zo života konkrétneho chlapca. Príbeh formovali okolnosti, ktoré sa jemu alebo ďalším zúčastneným stávali v reálnom živote. Režisér Richard Linklater ponúkol akýsi denník, laboratórium vzťahov, príčin a

dôsledkov. Päťročný chlapec s mamou a sestrou sa sťahujú do iného mesta. Matka ide študovať a spoznáva profesora, s ktorým sa zblíži. Uzatvárajú manželstvo. Čoskoro začínajú drobné nezhody. Veľmi kontrastujúci moment nastáva pri návrate detí zo školy. Scéna je spočiatku vykreslená v typickej idyle amerických oddychových filmov. Dvere na garáži sú odchýlené a ich mama leží na zemi. Muž vulgárne komentuje jej pozíciu. Deti bilancujú, čo vidia. Ako diváci sa doslova bojíme vstúpiť, záber nám ani neodhaľuje viac. Stávame sa svedkami niečoho privátneho a o to viac nadobúdame potrebu zdvihnúť hlas na obhajobu a zakročiť. Scéna funguje aj vďaka silnému prekvapeniu. Doteraz vnímame otcov sklon k alkoholizmu a despotizmus, od tohto momentu máme už vážne podozrenie, že je násilník. Stávame sa svedkami toho, ako celej rodine demonštruje svoje rozhodnutie piť každý deň. Pri spoločnom obede si vynucuje od nich akceptáciu. Po otázke: „Ty ma nemáš moc rád, čo, Manson?“ mlčanie strieda letiaci pohár do chlapcovho taniera a fľaša s dopitým alkoholom na druhú stranu. Pri *Boyhoode* nehovoríme o žánrovom filme. Má blízko k dráme o dospievaní, ale rovnako sa približuje k autorským filmom a experimentálnemu kinu. V príbehu sú prítomné očakávania bez preexponovaných emócií. Plynúcim tempom prechádzame z odlúčenia k opätovnému hľadaniu ďalších a ďalších príležitostí k fungujúcej rodine. Príbeh sa necyklí. Vieme, čo postava zažila, určite sme ako diváci dotknutí udalosťami, ale akosi ich nemáme čas kvôli tempu analyzovať.

Ďalší film, tentoraz ruskej produkcie s názvom *Nemilovaný* (2017) predkladá scénu domáceho násilia v psychologickej forme. Obidvaja rodičia majú už druhé vzťahy a rozprávajú sa o rozchode. Dospievajúci chlapec, bez súrodencov, počúva osamotený za dverami. Musí si vypočúť, že ani jeden z rodičov si ho nechce nechať. Stojí v tme a ticho plače. Tento plač pripomína Munchov expresionistický obraz *Výkrik*. Tak ako ten bol obrátený von, na svet okolo, tento je obrátený smerom dovnútra. Chlapec sa na druhý deň stráca. Je mementom pre podobné situácie s odkazom, že toto by sa nemuselo diať. Ako diváci máme dôležitú úlohu. Katarzia tu nastáva minimálne, v čom sa film približuje k hororu ako žánru. Príbeh nekončí dobre, nevieme či dieťa zahynulo, alebo čo sa s ním stalo. Ostáva tu len výčitka. Matka vychádza na balkón, vykročí na bežecký pás, nastaví rýchlosť a kráča, zrýchľuje tempo. Po chvíli zadychaná a vyčerpaná stojí, pozerá do stredu kamery rovno na diváka. Akoby nás vinila alebo čakala pochopenie. Krajinu navôkol pomaly zakrýva sneh, možno chce zahaliť aj tú poslednú stopu po chlapcovi. Veľmi silná scéna. Film Andreja Zvjaginca je jedným z najlepších zo súčasného ruského kina.

V nasledujúcom filme *Nikto nevie* (2004) neodchádza dieťa, ale deje sa opak. V Japonsku sa pred pár rokmi v médiách objavila správa o matke, ktorá svoje štyri deti opustila chvíľu po tom, ako sa spoločne presťahovali. Spočiatku deti na

diaľku podporuje, raz dva razy pricestuje, nakoniec prestáva akýkoľvek materský kontakt. Sledujeme príbeh sociálneho násilia, kde sú deti postupne vylúčené na okraj spoločnosti. Skrývajú sa v byte, nechodia do školy. Nemajú peniaze, a tak ich postupne odpájajú od elektriny, prestáva im tiecť voda. Vzniká ostrý kontrast medzi zabezpečeným okolím, do ktorého by sa chceli začleniť, ale nejde to. Film, ktorý natočil Hirokazu Kore'eda, je samozrejme dramatinizovaný. Fakty, z ktorých vychádzal, sú podané veľmi citlivo. Detailný obraz nie je samoúčelne popisný. Ponúka fragmenty celku a viac sa spolieha na predstavivosť diváka. Japonský spôsob filmového rozprávania je oproti americkému rozdielny aj v tom, že informácie ponúka v oveľa menšej, redukovanej podobe. Dráma kulminuje vo chvíli, keď deti prichádzajú o malú sestru úplne banálnym spôsobom, pádom zo stoličky. Nevedia, ako jej pomôcť. Nepomáha ani ukradnutá náplast z lekárne. Telo vložia do kufrá a odnášajú na kraj mesta za letisko, kde ho zakopú.

„FILM PONÚKA FRAGMENTY A VIAC SA SPOLIEHA NA PREDSTAVIVOSŤ DIVÁKA.“

V podobnom tematickom ladení sa nachádzajú filmové tituly zo Slovenska ako *Moj pes killer* alebo nedávno uvádzaná *Piata loď*, či príbeh zo susedného Maďarska *Bol to iba vietor*. Ale o tom niekedy nabadúce.

OZNAMY

VEDA O ŽIVOTE

Pozývame Vás na medzinárodnú vedeckú konferenciu VEDA O ŽIVOTE, ktorá sa bude konať 4. decembra 2018 v priestoroch Historickej budovy Národnej rady SR v Bratislave pod záštitou predsedníčky Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny Anny Verešovej a dekana Právnickej fakulty UMB doc. Dr. iur. JUDr. Ing. Michala Turošika, PhD. Základnou ambíciou a cieľom vedeckej konferencie je vytvoriť priestor pre diskusiu o právnom rozmere osoby, dieťaťa a nenarodeného dieťaťa z pohľadu práva a medicíny. Formou príspevkov a diskusie nájsť odpoveď na otázku, kedy je život hodný ochrany a kto

je osoba. Konferencia je primárne určená vedeckým pracovníkom a odborníkom z praxe na argumentáciu a výmenu názorov k danej téme.

Interrupcia trvá len niekoľko minút,
no následky môžu byť celoživotné.

**VYKROČ NA CESTU ODPUSTENIA
A UZDRAVENIA Z BOLESTI PO POTRATE.**

Ráchelina vinica

Všeobecný duchovno-terapeutický program,
saňaný pre špeciálne oblasti (niekoľko dní),
(rodčia, príbuzní, zdravotníci...)
Program je vhodný aj pre ľudí
starnúcich křpatavým porazom.

**26. - 28. októbra 2018
v Žilinskom kraji**

Niektorí vidia len beznádejný koniec,
ale my veríme v nekonečnú nádej.

**RÁCHELINA
VINICA
SLOVENSKO**

Pre najbližší termín sledujte stránku
www.rachel.rodinabb.sk
Príhlasovanie: rachel@rodinabb.sk, 0911 911 794

Fórum života, roč. 15, 2/2018

ISSN 2585-8750

Titulná strana: www.pixabay.com

Vydáva 3x ročne: Fórum života, o. z.,
Heydukova 14, 811 08 Bratislava,
tel. 0903 533 946

EV 2967/09

Šéfredaktor: Mária Raučinová

Tlač a distribúcia: Varínska tlačiareň
Grafické spracovanie: Lívia Halmkan
Náklad: 7000 ks (zdarma)

Ďakujeme autorom za poskytnutie textov a
fotografií bez nároku na honorár.

2. NOVEMBER

SVIEČKA ZA NENARODENÉ DETI

Spomeňme si v týchto
dňoch na zomrelé
nenarodené deti
a zapálme svetlo nádeje
pre našu spoločnosť.

S vašou
pomocou
dokážeme
viac.

Projekty a aktivity zamerané na advokáciu, prevenciu a konkrétnu pomoc v oblasti ochrany života od počatia po prirodzenú smrť môžete podporiť v rámci verejnej zbierky schválenej MV SR:

- kúpou sklenenej alebo plastovej sviečky s logom kampane
- SMS správou v hodnote 2 € s textom **DMS SVIEČKA** na číslo **877**
- príspevkom na účet **SK25 0900 0000 0050 3335 7295**

